

ЗАКОН

О ПРАВИМА ПАЦИЈЕНАТА

("Сл. гласник РС", бр. 45/2013 и 25/2019 - др. закон)

И ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима и дужностима пацијената.

Значење израза у овом закону

Члан 2

Основни појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) пацијент је лице, односно осигурано лице у смислу Закона о здравственом осигурању, болесно или здраво, које затражи или коме се пружа здравствена услуга ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести, повреда и других поремећаја здравља и благовременог и ефикасног лечења и рехабилитације;
- 2) медицинска мера је здравствена услуга која се пружа у превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе сврхе;
- 3) дете је лице до навршених 18 година живота;
- 4) способност за расуђивање детета које је навршило 15 година живота, у смислу овог закона, подразумева способност детета да разуме природу свог здравственог стања, сврху медицинске мере која се предлаже, ризике и последице предузимања и непредузимања мере, као и способност да добијене информације одмери у процесу доношења одлуке;
- 5) члановима уже породице сматрају се: супружник или ванбрачни партнер, деца, браћа, сестре, родитељи, усвојитељ, усвојеник и друга лица која живе у заједничком породичном домаћинству са пацијентом.

Појмови употребљени у овом закону у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Члан 3

Пацијенту се гарантује једнако право на квалитетну и континуирану здравствену заштиту у складу са његовим здравственим стањем, општеприхваћеним стручним стандардима и етичким начелима, у најбољем интересу пацијента и уз поштовање његових личних ставова.

Остваривање права из става 1. овог члана заснива се на партнерском односу пацијента као примаоца здравствених услуга и здравственог радника, односно здравственог сарадника као даваоца здравствених услуга.

Партнерски однос из става 2. овог члана подразумева узајамно поверење и поштовање између пацијента и здравственог радника, односно здравственог сарадника на свим нивоима здравствене заштите, као права и дужности партнера у том односу.

Члан 4

Овај закон примењује се и на стране држављане који остварују здравствену заштиту у Републици Србији, у складу са законом и потврђеним међународним споразумима.

Члан 5

Овај закон примењује се на здравствене установе, друге облике здравствене службе (у даљем тексту: приватна пракса), организационе јединице високошколских установа здравствене струке које обављају здравствену делатност, друга правна лица за која је посебним законом предвиђено да обављају и одређене послове из здравствене делатности и здравственог осигурања, као и на здравствене раднике и здравствене сараднике.

II ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА

Право на доступност здравствене заштите

Члан 6

Пацијент има право на доступну и квалитетну здравствену заштиту, у складу са својим здравственим стањем, а у границама материјалних могућности система здравствене заштите.

У поступку остваривања здравствене заштите, пацијент има право на једнак приступ здравственој служби, без дискриминације у односу на финансијске могућности, место становања, врсту обољења, време приступа здравственој служби или у односу на неку другу различитост која може да буде узрок дискриминације.

Право на информације

Члан 7

Пацијент има право на све врсте информација о стању свога здравља, здравственој служби и начину како је користи, као и на све информације које су на основу научних истраживања и технолошких иновација доступне.

Пацијент има право на информације о правима из здравственог осигурања и поступцима за остваривање тих права.

Пацијент има право да информације из ст. 1. и 2. овог члана, добије благовремено и на начин који је у његовом најбољем интересу.

Пацијент има право на информацију о имену и презимену и професионалном статусу здравствених радника, односно здравствених сарадника који учествују у предузимању медицинских мера и поступку његовог лечења уопште.

Право на превентивне мере

Члан 8

Пацијент има право на одговарајуће здравствене услуге ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести и других поремећаја здравља.

Здравствена установа има обавезу спровођења превентивних мера из става 1. овог члана, подизањем свести људи и обезбеђивањем здравствених услуга у одговарајућим интервалима, за групације становништва које су изложене повећаном ризику оболевања, у складу са законом.

Право на квалитет пружања здравствене услуге

Члан 9

Пацијент има право на благовремену и квалитетну здравствену услугу, у складу са здравственим стањем и утврђеним стручним стандардима.

Право на квалитет здравствене услуге подразумева одговарајући ниво пружања здравствених услуга и хуманог односа према пацијенту.

Право на безбедност пацијента

Члан 10

Пацијент има право на безбедност у остваривању здравствене заштите, у складу са савременим достигнућима здравствене струке и науке, с циљем постизања најповољнијег исхода лечења и смањења ризика за настанак нежељених последица по здравље пацијента, на најмању могућу меру.

Здравствена установа је дужна да се стара о безбедности у пружању здравствене заштите, као и да континуирано прати факторе ризика и предузима мере за њихово смањење, у складу са прописима којима се уређује област квалитета у здравственој заштити.

Пацијент не може трпети штету проузроковану неадекватним функционисањем здравствене службе.

Право на обавештење

Члан 11

Пацијент има право да од надлежног здравственог радника благовремено добије обавештење, које му је потребно како би донео одлуку да пристане или не пристане на предложену медицинску меру.

Обавештење из става 1. овог члана обухвата:

- 1) дијагнозу и прогнозу болести;
- 2) кратак опис, циљ и корист од предложене медицинске мере, време трајања и могуће последице предузимања, односно непредузимања предложене медицинске мере;
- 3) врсту и вероватноћу могућих ризика, болне и друге споредне или трајне последице;
- 4) алтернативне методе лечења;
- 5) могуће промене пацијентовог стања после предузимања предложене медицинске мере, као и могуће нужне промене у начину живота пацијената;
- 6) дејство лекова и могуће споредне последице тог дејства.

Обавештење из ст. 1. и 2. овог члана надлежни здравствени радник дужан је дати пацијенту и без тражења.

Обавештење даје надлежни здравствени радник усмено и на начин који је разумљив пацијенту, водећи рачуна о његовој старости, образовању и емоционалном стању. Ако надлежни здравствени радник процени да пацијент, из било ког разлога, не разуме дато обавештење, обавештење се може дати члану пацијентове уже породице.

Ако пацијент не познаје језик који је у службеној употреби на територији здравствене установе, мора му се обезбедити преводилац, а ако је пацијент глувонем, мора му се обезбедити тумач, у складу са законом.

Пацијент се може одрећи права на обавештење, осим обавештења о томе да је предложена медицинска мера потребна и да није без знатног ризика, односно да је ризично њено непредузимање.

Надлежни здравствени радник може, изузетно, прећутати дијагнозу, ток предложене медицинске мере и њене ризике, или обавештење о томе умањити, ако постоји озбиљна опасност да ће обавештењем знатно нашкодити здрављу пацијента. У том случају обавештење се мора дати члану уже породице пацијента.

У поступку остваривања здравствене заштите, дете које је способно за расуђивање, без обзира на године живота, има право на поверљиво саветовање и без пристанка родитеља, када је то у најбољем интересу детета.

Пацијент, односно законски заступник има право на обавештење и увид у трошкове лечења пацијента.

Надлежни здравствени радник у медицинску документацију уноси податак да је пацијенту, члану уже породице, односно законском заступнику, дао обавештење о подацима из ст. 1. и 2. овог члана.

Право на слободан избор

Члан 12

Пацијент има право на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије, здравствене установе, као и слободан избор предложених медицинских

мера, у складу са законом којим се уређује област здравствене заштите и законом којим се уређује област здравственог осигурања.

Право на друго стручно мишљење

Члан 13

Пацијент има право да од доктора медицине, односно доктора стоматологије, који није директно учествовао у пружању здравствене услуге, затражи друго стручно мишљење о стању свога здравља.

Право из става 1. овог члана пацијент остварује на лични захтев.

Здравствена установа је дужна да на видном месту истакне и редовно ажурира, списак организационих јединица и доктора медицине, односно доктора стоматологије, који пружају здравствене услуге у тој организационој јединици.

Право на приватност и поверљивост

Члан 14

Пацијент има право на поверљивост свих личних информација, које је саопштио надлежном здравственом раднику, односно здравственом сараднику, укључујући и оне које се односе на стање његовог здравља и потенцијалне дијагностичке и терапијске процедуре, као и право на заштиту своје приватности током спровођења дијагностичких испитивања и лечења у целини.

Забрањено је да надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник, саопшти другим лицима личне информације из става 1. овог члана.

Прегледу пацијента и предузимању медицинских мера уопште, могу присуствовати само они здравствени радници, односно здравствени сарадници који непосредно учествују у прегледу пацијента и предузимању медицинских мера.

По правилу, прегледу пацијента и предузимању других медицинских мера, могу присуствовати ученици и студенти школа и високошколских установа здравствене струке, у сврху обављања практичне наставе, као и здравствени радници и здравствени сарадници, у току обављања приправничког стажа и стручног усавршавања, осим ако то пацијент одбије.

Пацијент може дати пристанак и за присутност других лица, приликом његовог прегледа и предузимања медицинских мера уопште.

На изричит захтев пацијента, прегледу који обавља надлежни доктор медицине, односно доктор стоматологије, не могу присуствовати други здравствени радници, односно здравствени сарадници.

Током боравка у стационарној здравственој установи, пацијент има право примања посетилаца, у складу са кућним редом здравствене установе, као и право да забрани посете одређеном лицу или лицима.

Право на пристанак

Члан 15

Пацијент има право да слободно одлучује о свему што се тиче његовог живота и здравља, осим у случајевима када то директно угрожава живот и здравље других лица.

Без пристанка пацијента не сме се, по правилу, над њим предузети никаква медицинска мера.

Медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети само у изузетним случајевима, који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком.

Члан 16

Пацијент може дати пристанак на предложену медицинску меру изричито (усмено или писмено), односно прећутно (ако се није изричито противио).

За предузимање предложене инвазивне дијагностичке и терапијске медицинске мере, неопходан је писмени пристанак пацијента, односно његовог законског заступника.

Пацијента не обавезује пристанак коме није претходило потребно обавештење у складу са чланом 11. овог закона, а надлежни здравствени радник који предузима медицинску меру, у том случају сноси ризик за штетне последице.

Пристанак на предложену медицинску меру пацијент може опозвати (усмено или писмено), све док не започне њено извођење, као и за време трајања лечења, под условима прописаним овим законом.

Пацијент има право да одреди лице које ће у његово име дати пристанак, односно које ће бити обавештено о предузимању медицинских мера, у случају да пацијент постане неспособан да донесе одлуку о пристанку.

Члан 17

Пацијент, који је способан за расуђивање, има право да предложену медицинску меру одбије, чак и у случају када се њоме спасава или одржава његов живот.

Надлежни здравствени радник дужан је да пацијенту укаже на последице његове одлуке о одбијању предложене медицинске мере, и да о томе од пацијента затражи писмену изјаву која се мора чувати у медицинској документацији, а ако пацијент одбије давање писмене изјаве, о томе ће сачинити службену белешку.

У медицинску документацију надлежни здравствени радник уписује податак о пристанку пацијента, односно његовог законског заступника на предложену медицинску меру, као и о одбијању те мере.

Члан 18

Над пацијентом који је без свести, или из других разлога није у стању да саопшти свој пристанак, хитна медицинска мера може се предузети и без његовог пристанка, о чему ће се обавестити чланови уже породице, увек када је то могуће.

Медицинска мера из става 1. овог члана у здравственој установи, предузима се на основу конзилијарног налаза.

Ако законски заступник детета, односно пацијента лишеног пословне способности није доступан или одбија предложено хитну медицинску меру, хитна медицинска мера може се предузети, ако је то у најбољем интересу пацијента.

Ако се током оперативног захвата појави потреба за његовим проширењем, који се није могао претпоставити, проширење оперативног захвата може се обавити само ако је, на основу процене доктора медицине, односно доктора стоматологије који предузима тај захват, он неодложно потребан.

Члан 19

Ако је пацијент дете или је лишен пословне способности, медицинска мера може се предузети, уз пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу члана 11. овог закона.

Надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник дужан је да омогући да дете, односно пацијент лишен пословне способности и сам буде укључен у доношење одлуке о престанку на предложено медицинску меру, у складу са његовом зрелошћу и способношћу за расуђивање.

Надлежни здравствени радник, који сматра да законски заступник пацијента не поступа у најбољем интересу детета или лица лишеног пословне способности, дужан је да о томе одмах обавести надлежни орган старатељства.

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може самостално дати пристанак на предложено медицинску меру, уз претходно обавештење из члана 11. овог закона.

Ако дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, одбије предложено медицинску меру, надлежни здравствени радник дужан је да пристанак затражи од законског заступника.

Право на увид у медицинску документацију

Члан 20

Пацијент има право увида у своју медицинску документацију.

У случају када је пацијент дете, односно лице лишено пословне способности, право увида у медицинску документацију има законски заступник, осим у случају из члана 24. став 1. овог закона.

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, има право увида у своју медицинску документацију.

Чланови уже породице пацијента имају, изузетно, право увида у медицинску документацију свог члана породице, ако су ти подаци од значаја за њихово лечење.

Надлежни здравствени радник дужан је да уредно води медицинску документацију, у складу са законом, и да евидентира све предузете медицинске мере, а посебно

анамнезу, дијагнозу, дијагностичке мере, терапију и резултат терапије, као и савете дате пацијенту.

Право на поверљивост података о здравственом стању пацијента

Члан 21

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације, спадају у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана, дужни су да чувају сви здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност, другом правном лицу које обавља одређене послове из здравствене делатности у складу са законом, организацији обавезног здравственог осигурања, као и правном лицу које обавља послове добровољног здравственог осигурања, код којих је пацијент здравствено осигуран, а којима су ти подаци доступни и потребни ради остваривања законом утврђених надлежности.

Нарочито осетљивим подацима о личности пацијента сматрају се и подаци о људским супстанцама, на основу којих се може утврдити идентитет лица од кога оне потичу.

Лица из става 2. овог члана, као и друга лица која неовлашћено, односно без пристанка пацијента или законског заступника, располажу подацима из медицинске документације у супротности са овим чланом, и неовлашћено износе у јавност те податке, одговорни су за одавање нарочито осетљивих података, у складу са законом.

Члан 22

Дужности чувања података из члана 21. став 1. овог закона, надлежни здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена код послодаваца из члана 21. став 2. овог закона, могу бити ослобођени само на основу писменог пристанка пацијента, односно његовог законског заступника, или на основу одлуке суда.

Ако је пацијент, односно законски заступник, писменом изјавом или овлашћењем овереним код надлежног органа, а које се чува у медицинској документацији, дао пристанак на саопштавање података о здравственом стању, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента.

Изузетно од става 2. овог члана, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента пунолетном члану уже породице, и у случају када пацијент није дао пристанак на саопштавање података о свом здравственом стању, али је саопштавање тих података неопходно ради избегавања здравственог ризика за члана породице.

Члан 23

Пацијент, односно његов законски заступник има право на копију медицинске документације и сноси неопходне трошкове израде копије медицинске документације.

Изводи, односно копије медицинске документације за умрлог члана породице могу се дати пунолетном члану уже породице, односно законском заступнику, на његов захтев, ради остваривања законом утврђених права.

Члан 24

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, има право на поверљивост података који се налазе у његовој медицинској документацији.

Надлежни здравствени радник, и поред захтева детета да се информације о његовом здравственом стању не саопште његовом законском заступнику, дужан је да у случају озбиљне опасности по живот и здравље детета, информације о његовом здравственом стању саопшти његовом законском заступнику.

Право пацијента који учествује у медицинском истраживању

Члан 25

Медицинско истраживање које укључује пунолетног пословно способног пацијента може се предузимати само уз његов пристанак.

Пацијент пристанак из става 1. овог члана мора дати у писменом облику, након што је довољно обавештен о смислу, циљу, поступцима, очекиваним резултатима, могућим ризицима, као и о непријатним пратећим околностима истраживања.

На захтев пацијента, обавештење из става 2. овог члана даје се и у писменом облику.

Пацијент мора бити посебно упозорен да је слободан да учешће у истраживању одбије и да пристанак који је дао, у свако време опозове, у писменом облику.

Изузетно, медицинско истраживање које укључује дете, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети ради непосредне користи самог пацијента и уз писмени пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу ст. 2. и 4. овог члана, осим уколико се сам пацијент томе не противи.

Изузетно, истраживање у јавном здрављу, које укључује дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, а које не производи директну корист и не носи ризик за дете, може се одобрити уколико истраживање има за циљ да допринесе бољем разумевању стања здравља ове популације, уз писмени пристанак самог детета или његовог законског заступника, који су претходно обавештени у смислу ст. 2. и 4. овог члана.

Надлежни здравствени радник који врши медицинско истраживање, дужан је да води рачуна о томе да заштита живота и здравља пацијента увек има предност у односу на интерес друштва и науке.

Пацијент, који због медицинског истраживања претрпи штету на свом телу или здрављу, има право на накнаду штете у складу са законом, без обзира на кривицу.

Здравствена установа је дужна да, пре почетка медицинског истраживања, осигура пацијента који учествује у медицинском истраживању, за случај настанка штете по здравље тог лица која је изазвана медицинским истраживањем, у складу са законом. Здравствена установа је дужна да закључи уговор са пацијентом, којим се одређује

износ неопходних трошкова који припадају пацијенту који учествује у медицинском истраживању.

Пацијент има право да учествује у клиничком испитивању лекова и медицинских средстава, у складу са законом којим се уређује област лекова и медицинских средстава.

Етички одбор здравствене установе, пре почетка медицинског истраживања, доноси одлуку о предузимању медицинског истраживања које укључује пацијенте у здравственој установи.

Забрањено је предузимање медицинског истраживања у приватној пракси.

Право детета у стационарним здравственим установама

Члан 26

Дете до навршених 15 година живота, има право да буде смештено на болничко лечење у пратњи једног од родитеља, усвојитеља или старатеља, увек када је то могуће.

Дете које се налази на болничком лечењу има право на посете у највећој могућој мери, у складу са својим здравственим стањем и најбољим интересом.

Дете које се налази на дужем болничком лечењу има право на игру, рекреацију и образовање, у складу са његовим узрастом, потребама и најбољим интересом, у мери у којој његово здравствено стање то дозвољава.

Право пацијента да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу

Члан 27

Пацијент има право да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу, осим у случајевима прописаним посебним законом.

О намери напуштања стационарне здравствене установе из става 1. овог члана, пацијент је дужан да да писмену изјаву, која се чува у медицинској документацији пацијента.

Податак о напуштању стационарне здравствене установе без најаве пацијента, надлежни здравствени радник обавезан је да упише у медицинску документацију пацијента.

Ако је пацијент дете, односно лишен пословне способности, надлежни здравствени радник обавезан је да о напуштању стационарне здравствене установе обавести, без одлагања, његовог законског заступника, односно надлежни орган старатељства.

Ако је пацијент дете, односно лишен пословне способности, а одлуку о напуштању стационарне здравствене установе, противно најбољем интересу пацијента, донесе законски заступник, надлежни здравствени радник обавезан је да, без одлагања, о томе обавести надлежни орган старатељства.

Право на олакшавање патњи и бола

Члан 28

Пацијент има право на највиши ниво олакшавања патње и бола, сагласно општеприхваћеним стручним стандардима и етичким принципима, што подразумева терапију бола и хумано палијативно збрињавање.

Право из става 1. овог члана не подразумева еутаназију.

Право на поштовање пацијентовог времена

Члан 29

У случају да не постоје услови да се медицинска мера пружи одмах, пацијент има право на заказивање прегледа, дијагностичких процедура, као и других медицинских мера и поступака у најкраћем могућем року.

Здравствена установа је дужна да пацијенту, коме је конзилијум лекара предложио одређену дијагностичку процедуру ради давања мишљења о даљем лечењу, изврши одмах, односно у року који је одредио конзилијум лекара.

Здравствена установа је дужна да поштује пацијентово време и да пацијента благовремено обавести о промени термина пружања заказане здравствене услуге из става 1. овог члана.

Право на приговор

Члан 30

Пацијент који сматра да му је ускраћено право на здравствену заштиту, или да му је поступком здравственог радника, односно здравственог сарадника, ускраћено неко од права из области здравствене заштите, има право да поднесе приговор здравственом раднику који руководи процесом рада или директору здравствене установе, односно оснивачу приватне праксе или саветнику за заштиту права пацијената.

Право на накнаду штете

Члан 31

Пацијент који због стручне грешке здравственог радника, односно здравственог сарадника, у остваривању здравствене заштите претрпи штету на свом телу, или се стручном грешком проузрокује погоршање његовог здравственог стања, има право на накнаду штете према општим правилима о одговорности за штету.

Право на накнаду штете не може се унапред искључити или ограничити.

III ДУЖНОСТИ ПАЦИЈЕНАТА

Члан 32

У поступку остваривања здравствене заштите дужности пацијената, у смислу овог закона, односе се на одговорност за лично здравље, према другим корисницима здравствених услуга, здравственим радницима, односно здравственим сарадницима, као и другим запосленима у здравственој установи и приватној пракси.

У остваривању здравствене заштите, пацијент је дужан да се придржава општих аката здравствене установе, приватне праксе, организационе јединице високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и других правних лица која обављају одређене послове из здравствене делатности, о условима боравка и понашања у њима.

Одговорност пацијента за лично здравље

Члан 33

Пацијент је дужан да при остваривању здравствене заштите:

- 1) активно учествује у заштити, очувању и унапређењу свог здравља;
- 2) у потпуности и истинито информише надлежног здравственог радника, односно здравственог сарадника о свом здравственом стању;
- 3) придржава се упутстава и предузима мере прописане од стране надлежног здравственог радника, односно здравственог сарадника.

Одговорност пацијента према другим корисницима здравствених услуга

Члан 34

Пацијент је дужан да поштује права других пацијената, утврђена овим законом, који остварују здравствену заштиту у здравственој установи, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и другим правним лицима која обављају одређене послове из здравствене делатности.

Одговорност пацијената према здравственим радницима, односно здравственим сарадницима

Члан 35

Пацијент је дужан да се, у поступку остваривања здравствене заштите према здравственом раднику, односно здравственом сараднику, односи са поштовањем и уважавањем.

Забрањено је ометање здравствених радника, односно здравствених сарадника, приликом пружања здравствене заштите.

Члан 36

Ако се пацијент не придржава дужности из чл. 32 - 35. овог закона, надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник, после претходног упозорења, може отказати пружање даље здравствене заштите пацијенту, изузев хитне медицинске помоћи, о чему је дужан да писмено обавести директора здравствене

установе, као и да у медицинску документацију пацијента унесе разлоге за одбијање пружања здравствене заштите.

У случају из става 1. овог члана, здравствена установа, приватна пракса, организациона јединица високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и друга правна лица која обављају одређене послове из здравствене делатности, дужни су да пацијенту обезбеде даље пружање одговарајуће здравствене заштите.

Члан 37

Пацијент је дужан да благовремено информисе надлежну здравствену установу о отказивању термина за заказане прегледе и медицинске поступке, као и о промени адресе и телефонског броја.

IV ЗАШТИТА ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА

Члан 38*

Заштиту права пацијената обезбеђује јединица локалне самоуправе, одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље.

Саветник за заштиту права пацијената

Члан 39

Послове саветника за заштиту права пацијената (у даљем тексту: саветник пацијената) обавља дипломирани правник са положеним стручним испитом за рад у органима државне управе, са најмање три године радног искуства у струци и познавањем прописа из области здравства.

Саветник пацијената обавља послове заштите права пацијената по поднетим приговорима и пружа потребне информације и савете у вези са правима пацијената.

Саветник пацијената може обављати послове за више јединица локалне самоуправе.

Одлуку о организовању, финансирању и условима рада саветника пацијената, у складу са потребама пацијената и капацитетима здравствене службе на територији јединице локалне самоуправе, доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Члан 40

Саветник пацијената има службену легитимацију, којом се идентификује приликом доласка у здравствену установу, приватну праксу, организациону јединицу високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и друго правно лице које обавља одређене послове из здравствене делатности.

Образац и садржину службене легитимације из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове здравља.

Здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана дужни су да на видном месту истакну име и презиме, радно време саветника пацијената, као и адресу и број телефона на који се пацијент може обратити ради заштите својих права.

У циљу ефикасног рада саветника пацијената, здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана дужни су да саветнику пацијената, у присуству здравственог радника, омогуће увид у медицинску документацију пацијента, која је у вези са наводима изнетим у приговору.

Здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана обавезни су да, на захтев саветника пацијената, у поступку по приговору, без одлагања, а најкасније у року од пет радних дана, доставе саветнику пацијената све тражене информације, податке и мишљења.

Члан 41

Пацијент, односно његов законски заступник, приговор може поднети саветнику пацијената писмено или усмено на записник.

По приговору из става 1. овог члана, саветник пацијената одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана подношења приговора, утврђује све битне околности и чињенице у вези са наводима изнетим у приговору.

Након утврђивања свих релевантних чињеница и околности, саветник пацијената сачињава извештај, који одмах, а најкасније у року од три радна дана, доставља подносиоцу приговора, руководиоцу организационе јединице и директору здравствене установе, односно оснивачу приватне праксе.

Директор здравствене установе, односно оснивач приватне праксе, обавезан је да у року од пет радних дана од добијања извештаја саветника пацијената, достави саветнику пацијената обавештење о поступању и предузетим мерама у вези са приговором.

Подносилац приговора, који је незадовољан извештајем саветника пацијената из става 3. овог члана, може се, у складу са законом, обратити Савету за здравље, здравственој инспекцији, односно надлежном органу организације здравственог осигурања код које је пацијент здравствено осигуран.

Саветник пацијената доставља месечни извештај о поднетим приговорима директору здравствене установе, ради његовог информисања и предузимања одређених мера у оквиру његове надлежности.

Саветник пацијената доставља тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Савету за здравље.

Министар надлежан за послове здравља прописује начин поступања по приговору, образац и садржај записника и извештаја саветника пацијената, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Савет за здравље

Члан 42

Савет за здравље, образован у јединици локалне самоуправе, у складу са законом којим се уређују јединице локалне самоуправе, поред задатака утврђених статутом, односно одлуком јединице локалне самоуправе, обавља и одређене задатке из области заштите права пацијената, и то:

- 1) разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;
- 2) о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и директора здравствене установе, односно оснивача приватне праксе на коју се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;
- 3) разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији јединице локалне самоуправе и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;
- 4) подноси годишњи извештај о свом раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената надлежном органу јединице локалне самоуправе, као и министарству надлежном за послове здравља, а на територији Аутономне покрајине и органу управе надлежном за послове здравља.

Ради информисања и остваривања потребне сарадње, извештај из става 1. тачка 4) доставља се Заштитнику грађана.

Савет за здравље поред представника локалне самоуправе, чине и представници удружења грађана из реда пацијената, здравствених установа са територије јединице локалне самоуправе, као и надлежне филијале Републичког фонда за здравствено осигурање.

Члан 43

Саветник пацијената и чланови Савета за здравље обавезни су да у свом раду поступају у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

V КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 44

Новчаном казном од 300.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа, односно друго правно лице које обавља здравствену делатност ако:

- 1) пацијенту не омогући остваривање права на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије (члан 12);
- 2) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, буду предузете медицинске мере (члан 15. ст. 2. и 3);
- 3) пацијенту не омогући увид у своју медицинску документацију (члан 20. став 1);

4) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент дете, односно лице лишено пословне способности (члан 20. став 2);

5) детету, које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање, не омогући увид у његову медицинску документацију (члан 20. став 3);

6) прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 21. и 22;

7) пацијенту, законском заступнику, односно пунолетном члану уже породице не омогући остваривање права из члана 23;

8) прекрши право детета, које је навршило 15 година живота, на поверљивост података, који се налазе у његовој медицинској документацији и ако прекрши обавезу да у случају озбиљне опасности по живот и здравље детета, ту информацију саопшти његовом законском заступнику (члан 24);

9) пре почетка медицинског истраживања не осигура пацијента, који учествује у медицинском истраживању, код надлежне организације за осигурање или ако врши медицинско истраживање које укључује пацијенте, без претходне одлуке етичког одбора здравствене установе (члан 25. ст. 9. и 11);

10) саветнику пацијената не омогући увид у медицинску документацију која је у вези са наводима изнетим у приговору или ако, у поступку по приговору, у року од пет радних дана не достави саветнику пацијената све тражене информације, податке и мишљења (члан 40. ст. 4. и 5);

11) директор здравствене установе, односно оснивач приватне праксе не достави у одређеном року обавештење саветнику пацијената о предузетим мерама по приговору (члан 41. став 4).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи, односно другом правном лицу које обавља здравствену делатност новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана тач. 2) до 7), 9) и 10) казниће се и здравствени радник предузетник новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара.

Члан 45

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник предузетник ако поступа супротно одредбама члана 25. став 12. овог закона.

Члан 46

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник ако:

1) пацијенту ускрати право на информације (члан 7. став 1);

2) пацијенту, односно законском заступнику не да обавештење које је потребно како би пацијент, односно законски заступник, донео одлуку о пристанку или непристанку на

предложену медицинску меру, односно у медицинску документацију не унесе податак о датом обавештењу или ако пацијенту, односно законском заступнику, онемогући увид у трошкове лечења (члан 11);

3) другим лицима саопшти личне информације за које је сазнао, односно које му је пацијент у току пружања здравствене заштите саопштио (члан 14. став 2);

4) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, над пацијентом предузме медицинску меру (члан 15. ст. 2. и 3);

5) у медицинску документацију пацијента не упише податак о престанку или одбијању престанка пацијента, односно законског заступника на предложену медицинску меру и пацијенту не омогући увид у своју медицинску документацију или ако не води медицинску документацију у складу са законом (члан 17. став 3. и члан 20. ст. 1. и 5);

6) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент малолетно, односно лице лишено пословне способности и ако детету које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, не омогући увид у његову медицинску документацију (члан 20. ст. 2. и 3);

7) прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 21, 22. и 24;

8) не упише у медицинску документацију пацијента податак о напуштању здравствене установе без најаве пацијента, не обавести, без одлагања, о напуштању стационарне здравствене установе од стране детета, односно пацијента лишеног пословне способности, надлежни орган старатељства, односно законског заступника или не обавести, без одлагања, надлежни орган старатељства о одлуци законског заступника да дете, односно пацијент лишен пословне способности напусти стационарну здравствену установу, противно најбољем интересу пацијента (члан 27. ст. 3 - 5).

За прекршај из става 1. овог члана тач. 3) и 8) казниће се и здравствени сарадник.

Члан 47

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај саветник пацијената, ако не доставља месечни извештај директору здравствене установе, односно тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Савету за здравље (члан 41. ст. 6. и 7).

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове здравља.

Члан 49

Јединице локалне самоуправе организоваће рад и обезбедити услове и финансијска средства за рад саветника пацијената и Савета за здравље у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Даном истека рока из става 1. овог члана престају да важе одредбе члана 39. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11 и 119/12).

Члан 50

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе чл. 26-38, чл. 40, 40а, чл. 42. и 43, члан 256. став 1. тач. 1)-6), члан 259. став 1. тач. 1) - 6) и члан 263. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11 и 119/12).

Члан 51

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".